

Posudek diplomové práce Bc. MARKÉTY HRDLIČKOVÉ „Nobilitace v českých zemích za vlády Leopolda I. ve světle spisů české dvorské kanceláře“ (ZS 2021)

Markéta Hrdličková si ve své diplomové práci vytkla několik úkolů. Sestavením přehledu nobilitací udělených osobám z českých zemí v době dlouhé vlády Leopolda I. především vyplnila citelnou mezeru, která zůstala po záslužných, v poslední době tímto směrem zaměřených výzkumech Ivany Austové (pro léta 1627 – 1657) a zejména Jiřího Brňovjána (1705 – 1780).¹ Svůj výzkum autorka založila na 862 složkách s akty k nobilitačním řízením uložených ve fondu České dvorské kanceláře, a tato nobilitační akta následně podrobila diplomatické analýze. Třetím cílem mělo být zhodnocení nobilitační politiky panovníka a také nástin sociální struktury žadatelů o nobilitace a jejich strategií.

V úvodní (druhé) kapitole autorka stručně shrnuje politickou situaci v Evropě v době nástupu Leopolda I. na trůn a správní strukturu českých zemí s přihlédnutím k centrálním úřadům. Následuje přehled vojenských konfliktů včetně uherských povstání, s kterými byl císař během své vlády konfrontován. Smyslem této kapitoly je poukázat na zdroje „zásluh“ získaných v těchto střezech, neboť právě ty se velmi často objevovaly v žádostech o šlechtictví či jeho polepšení. Ve třetí kapitole Hrdličková stručně komentuje změny ve složení stavovské obce a s tím související změny ve šlechtické titulatuře nastoupivší po roce 1620. Následuje modelový popis průběhu nobilitačního procesu.

Klíčová je čtvrtá kapitola, ve které autorka analyzuje písemnosti dochované v nobilitačních složkách fondu ČDK z hlediska diplomatiky. V páté kapitole, bohužel jen lehce nahozené, se stručně dotkla problematiky starožitných a „novožitných“ rodů a především sociálně-profesní struktury žadatelů o nobilitaci či o její polepšení (včetně uvedení některých příkladů). Konečně v poslední heraldické kapitole analyzuje udělená erbovní znamení s ohledem na postavení nebo jméno jejich nositele a na okolnosti či zásluhy, za něž byl erb udělen. Zvláštní podkapitola je věnována možným způsobům polepšování erbů.

Zásadní součástí práce je pak v úvodu zmiňovaný seznam/tabulka se jmény 891 osoby ze 706 rodů. Jména jsou zde uváděna v prvním sloupci ve znění podle *Šlechtických rodů* Petra Maška (ovšem i s omyly, které ani v této jinak velice užitečné příručce nescházejí), v druhém sloupci pak v podobě převzaté z nobilitačního aktu. Tabulka dále obsahuje druh uděleného povýšení, jeho datum, případný predikát (u nových nobilitací) a stručně také důvod udělené nobilitace. Markéta Hrdličková zároveň počítá se zpracováním archivního katalogu leopoldinských nobilitačních písemností z fondu ČDK, jehož ukázka pro písmena A – B je k diplomové práci připojena formou přílohy.

Jak tedy hodnotit tuto diplomovou práci? Autorka odvedla velmi kvalitní heuristiku, materiál si přehledně utřídila a je na nejlepší cestě ke zpracování opravdu hodnotné archivní pomůcky. V diplomové práci se to odrazilo na kvalitě diplomatické kapitoly (v dalším výzkumu bude ovšem třeba ještě vyjasnit vztah nobilitačních písemností z ČDK k dalším relevantním fondům v českých, moravských a vídeňských archivech) a především v tabulkové příloze, o jejíž užitečnosti nemůže už nyní být nejmenšího sporu. Určité dluhy, které zůstaly v interpretačních a analytických kapitolách, do značné míry padají na vrub spěšnému

---

¹ Kromě těchto dvou badatelů je třeba zmínit ještě práce Adama Poláška a Zbyňka Žouželky.

dokončování. Chybí kapitola o nobilitační politice Leopolda I., lákavé by bylo analytické vyhodnocení důvodů nobilitací a s tím související rozpracování strategií, které k povýšení vedly či mohly vést. Vzhledem k řečenému navrhuji hodnocení velmi dobrá.

V Praze 30. ledna 2022

doc. PhDr. Zdeněk Hojda, CSc.
(vedoucí práce)